

Zachrání Čína české exporty?¹

13.12. 2012

VILÉM SEMERÁK

Shrnutí

Současná role Číny v českém zahraničním obchodu se i přes chladnější politické vztahy nezdá být (v reálných datech) nijak výjimečná – víceméně odpovídá jak teoretickým představám o přirozené struktuře obchodních vztahů, tak výsledkům dosahovaným podobnými zeměmi v EU. Po započtení nepřímých obchodních toků je záporné saldo obchodu s Čínou nižší a současně je zřejmé, že i úspěšné české vývozy na trhy západní Evropy jsou často navázány na dovozy z Číny.

Pokusy řešit současnou závislost na EU přeorientováním obchodu na Čínu (a další podobné ekonomiky) jsou tak v současné situaci v podstatě snahou vnutit ekonomice méně přirozenou teritoriální strukturu obchodu – což je úkol náročný, potenciálně nákladný a dlouhodobý. S výjimkou velmi nepravděpodobných scénářů se tak čínský trh nestane řešením aktuálních problémů ČR s růstem či závislostí na EMU, přestože Čína bude v budoucnu zajímavým (a možná nezbytným) strategickým partnerem.

Při podpoře českých firem v aktivitách na čínském trhu je tedy nutné vycházet z dlouhodobého horizontu: (i) začít podporou v oblasti spolupráce ve vzdělávání, což českým firmám usnadní získávání zaměstnanců s dostatečnou znalostí čínského trhu, (ii) zaměřit se na nepřímé obchodní vztahy a hledat i v těchto vztazích dosud nevyužité možnosti (vertikální integrace od zdola), (iii) hledat příležitosti skryté v dlouhodobých trendech vývoje čínské ekonomiky a společnosti. Velmi může v této souvislosti pomoci současná iniciativa ČLR ve vztahu k zemím střední a východní Evropy (tzv. dvanáctibodový plán) a také podpora výzkumu zaměřená na oblasti, které Čína hodnotí jako prioritní.

¹ Při zpracování studie byla využita podpora z grantů GAČR P402/10/2130 (Globalization and Competitiveness of Firms and Workers) a P402/12/0982 (Trade Flows in Times of Economic Boom and Slump).

Úvod

ČLR, která je dlouhodobě nejrychleji rostoucí ekonomikou, druhou největší ekonomikou světa² i druhým největším světovým importérem³, má na českých exportech podíl kolísající kolem 1%. ČR současně exportuje zhruba 85% svého vývozu na výrazně pomaleji rostoucí trhy EU⁴. Nízká dynamika exportu je přitom spolu s reálným poklesem domácí poptávky zodpovědná i za současnou českou recesi.

Jako na první pohled velmi logické řešení této situace se naskytá možnost zaměřit se více na mimoevropské trhy včetně Číny. Tato strategie se objevuje jak v prohlášeních podnikatelů, tak ve vládních dokumentech.⁵ Nakolik je však tato strategie reálná? V této krátké studii se proto snažíme pohledem ekonomické teorie a analýzy reálně dostupných dat zodpovědět na následující otázky:

- 1) Co čeká Čínu v příštích letech, má smysl na ni sázet i nadále?
- 2) Jak skutečně vypadá český obchod s Čínou, čím se liší od obchodních vztahů srovnatelných evropských ekonomik? Našlo Slovensko správný recept na obchod s Čínou?
- 3) Jaká teritoriální struktura obchodu je „normální“ a je současný český obchod (a zejména role Číny v něm) vyjimečný?
- 4) Jak by česko-čínský obchod ovlivnila další liberalizace vzájemných obchodních vztahů?
- 5) Na které faktory se při rozvoji vzájemných obchodních vztahů máme zaměřit?

Očekávaný čínský makroekonomický vývoj a atraktivita čínského trhu

Rychlost a stabilita čínského tempa růstu je pověstná, Čína díky nim v roce 2011 dosáhla již 10% podílu na celosvětovém HND (viz příloha 1). Pro rozhodnutí, zdá sázet na Čínu je však důležitější budoucnost než minulost – lze po letošním zpomalení (na cca. 7.5%) očekávat návrat k podobně rychlému růstu v příštích letech a pokud ano, bude tento růst znamenat více příležitostí i pro české firmy?

Odpověď na první otázku je nejednoznačná. Aktuální odhady MMF předpokládají, že po mírném zpomalení v roce 2012 se Čína dokáže vrátit zpět k růstu na úrovni kolem 8.5% ročně. Stejně tak čínské instituce plánují sice pozvolné zpomalení temp růstu, ale přesto si vytyčily cíl zdvojnásobit do roku 2020 čínský HDP na obyvatele, což by znamenalo, že počítají minimálně s růstem ve výši 7% ročně.⁶ Jak dekompozice čínského růstu (podle většiny analýz je za cca polovinu růstu zodpovědné zvyšování efektivity⁷ nikoliv čistě

---

² Dle nominálního HDP, pokud v žebříčku není zahrnuta EU jako jeden celek.

³ Dle statistik WTO pro rok 2011.

⁴ Mezi velikostí podílu cílového trhu na českých exportech a dynamikou cílového trhu je v případě ČR dokonce mírně záporná korelace.

⁵ Exportní strategie ČR na období 2012 – 2020. Seznam prioritních zemí je uveden v příloze č. 2.

⁶ Projev Hu Jintaa na 18. sjezdu KS Číny.

⁷ Viz např. Brandt a Zhu (2010).

extenzivní růst), tak fakt, že na čínský růst lze stále ještě nahlížet jako postupné dohánění historické ekonomické role Číny a že Čína stále ještě může spoléhat na velmi pozitivní dopady reálné vnitřní integrace svého trhu, by vedly k závěru, že uvedené cíle jsou snadno splnitelné.

Současně však řada ekonomů upozorňuje na slabiny čínského růstového modelu:

- Růst je dosahován značně neefektivně kvůli problematické alokaci kapitálu. K dosažení stejného tempa růstu by podle analýz stačily i výrazně menší míry úspor a investic.
- Čína má značné problémy s korupcí a příjmovou nerovností (i na meziregionální úrovni).
- Růst je zatím stále z velké míry závislý na zahraniční poptávce.
- Čína se zřejmě dostala do bodu, kdy bude docházet původní zásoba levné a původně neefektivně využitých pracovní síly na venkově (Lewisův bod zvratu), navíc bude mít čím dál více problémů se stárnutím populace.

Řešení těchto problémů má do značné míry společného jmenovatele, kterým je nutnost dokončit reformy čínského finančního trhu. Ty přes nominální pokračování v posledních deseti letech reálně stagnovaly. Tato okolnost je zřejmá i čínským odborníkům a čínskému vedení,⁸ problémem však není ani tak identifikace kroků, které by vedly ke zlepšení, jako spíše reálná schopnost tyto zásahy implementovat. Dosažení reálných změn ve fungování čínského finančního systému totiž naráží na institucionální faktory, zejména pak na politickou rovnováhu uvnitř strany. Pokud by se nepodařilo najít vhodný kompromis, čínský růst by skutečně v delší výhledu nejen mohl výrazněji zpomalit, ale také by zřejmě pokračovala závislost čínského růstu na zahraniční poptávce.

Na druhý důvod k opatrnějšímu pohledu na čínskou budoucnost poukazuje analýza Eichengreen a kol. (2011), kteří analyzovali rychle rostoucí ekonomiky a okolnosti, za kterých v minulosti došlo k přechodu k výrazně pomalejšímu růstu. Při tomto čistě mechanickém srovnání by se Čína již někdy kolem roku 2015 mohla dostat do situace, ve které v průměru její předchůdci zaznamenali deceleraci.

Závěr je tedy nejednoznačný, zkušenosti s pesimistickými predikcemi pro Čínu i nutné metodologické problémy podobných studií však naznačují, že dramatická změna trendu není příliš pravděpodobná a že Čína i nadále poroste rychleji než zbytek světa.

I pokud Čína bude pokračovat ve svém ohromujícím růstu, znamená to automaticky množství příležitostí pro české firmy? Ano a ne – velkým problémem je (i) relativně slabší růst domácí soukromé poptávky, (ii) velmi intenzivní konkurenci na čínském trhu.

---

⁸ Viz opakovaná prohlášení předchozího čínského premiéra Wen Jiaba či guvernéra čínské centrální banky (People's Bank of China) Zhou Xiaochuana.

Právě vysoká tempa růstu a vidina budoucích zisků již přitáhla na čínský trh prakticky všechny významné světové výrobce, velmi dynamický je i vývoj domácích čínských firem. Výsledkem je situace, kdy se čím dál tím více zahraničních firem i konzultačních společností ptá, zda na vstup není již příliš pozdě, zda již čínský trh není přesycený.⁹ Zatím je odpověď na tuto otázku pozitivní, tj. že má cenu se o vstup snažit,¹⁰ panuje však shoda v tom, že čínský trh je náročnější než trhy západní Evropy či USA. Pro úspěch je nutné splnit řadu podmínek, ani pak však není zaručen:

- a) Výborná znalost prostředí a specifik čínského trhu
- b) Zaměřit se na sektory, které v příštích letech s větší pravděpodobností budou pokračovat v růstu (např. sektory jmenované jako prioritní ve 12. pětiletém plánu¹¹).
- c) Zaměřit se na očekávané hlavní trendy vývoje čínské ekonomiky a společnosti (pokračující urbanizace, stárnutí populace, rostoucí význam sektoru služeb, snaha o kohezi ve vývoji regionů).
- d) Pro malé firmy je vhodnou strategií specializace na specifické segmenty trhu (niche strategy).

V podstatě platí, že v Číně mají šanci uspět dobře připravené a flexibilní firmy, tj. takové, které již dnes jsou úspěšnými exportéry na jiné trhy. Představa, že čínský trh zahrání stagnující české firmy, které se nedokáží vypořádat s konkurencí na českém či německém trhu je iluzorní. Pro tyto firmy zbývají dvě možnosti – (i) využívat levných dovážených komponent z Číny ke zlepšení vlastní cenové konkurenceschopnosti v Evropě, nebo (ii) exportovat do Číny jen nepřímo, v roli subdodavatele např. německých exportérů.

Český zahraniční obchod s Čínou: je skutečně tak špatný?

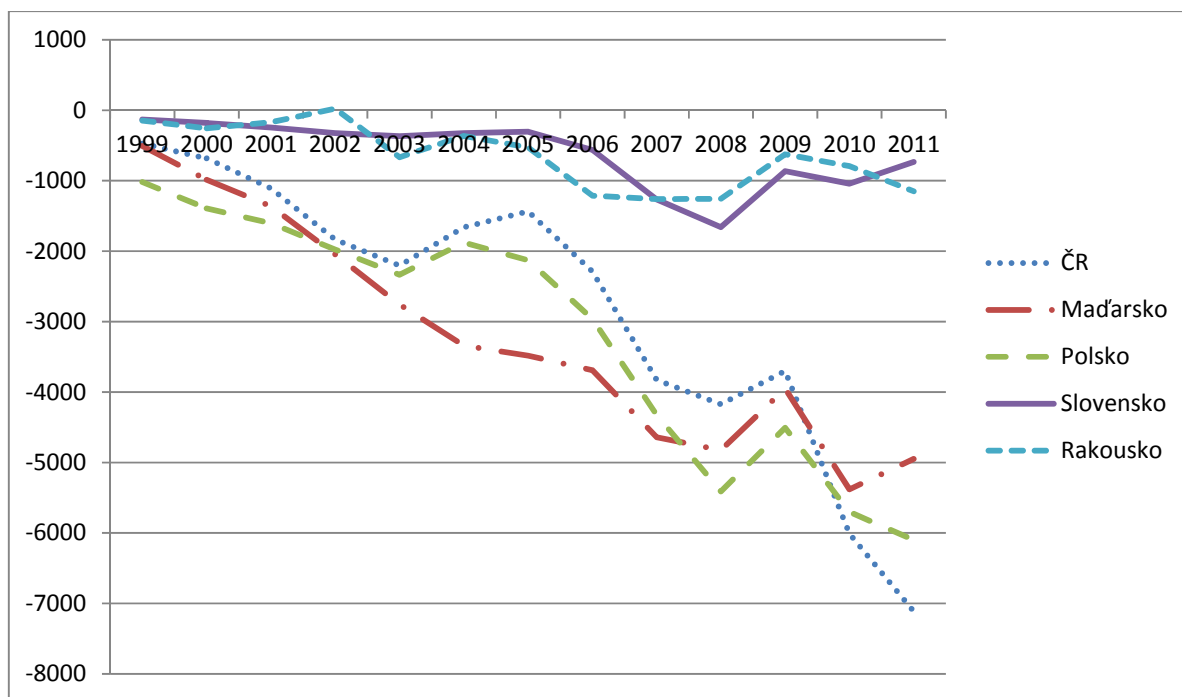
Pro neekonomika se výsledky českého zahraničního obchodu s Čínou mohou zdát extrémně špatné – dosahujeme zde trvalého a prohlubujícího se deficitu (viz graf č. 1). Současně se zdá, že některé z ekonomik velmi podobných ČR dosahují výsledků výrazně lepších. Jde konkrétně o Slovensko, které v posledních letech své vývozy zvyšuje (o více než 60% v roce 2011) a podle některých údajů dokonce dosáhlo za rok 2011 ve vzájemné bilanci přebytku (viz příloha č. 4) a Rakousko.

---

⁹ A část zahraničních firem dokonce po marných pokusech uspět i za cenu krátkodobých ztrát čínský trh opouští. Zajímavým příkladem jsou zkušenosti firem Best Buy, Mattel či Home Depot.

¹⁰ Viz např. Tse (2010) či Deloitte (2011).

¹¹ Jde o „strategické sektory“ jako alternativní zdroje energie, biotechnologie, informační technologie, ochrana životního prostředí, pokročilé přesné strojírenství, alternativní pohon automobilů atd.

Graf č. 1 – Vývoj bilance obchodu s Čínou. Mil. Euro. Zdroj: Eurostat

Dokonce ani Slovensko ve skutečnosti nenašlo zázračný recept na obchod s Čínou, při detailní analýze obchodní dat se ukazuje, že v případě Slovenska je růst soustředěn do jedné položky, která má již 85% podíl na slovenských exportech. Jsou jí překvapivě automobily. Jen s malou nadsázkou se dá říci, že rozdíl v růstu českých a slovenských exportů do Číny má na svědomí spíše vnitřní strategie firmy Volkswagen a rozhodnutí o tom, které modely budou vyráběny na Slovensku a exportovány do Číny (luxusnější vozy koncernu) a které se budou vyrábět přímo v Číně (Škoda Octavia).

Ukazuje se také,¹² že obchodní statistiky zachycující výměnu zboží mezi Čínou a ČR jsou a) velmi nepřesné, b) dokonce část významných obchodních vztahů zcela opomíjejí.

V prvním případě je důvodem (kromě tradičních problémů s kurzovými přepočty a oceněním zboží) nepřesné určení finální destinace zboží v rámci EU. Výsledkem je stav, kdy vykazovaný čínský přebytek obchodu s ČR je výrazně nižší (až trojnásobně) než český deficit obchodu s ČLR (viz příloha č. 5). Opominutou částí obchodních vztahů s Čínou je výrazná role nepřímého obchodu, tj. situace, kdy ČR dodává do SRN komponenty a polotovary, které reálně končí v německých exportech na čínský trh. ČR je tak reálně na čínském trhu podstatně úspěšnější, než je obecně známo.

¹² Viz např. Semerák (2011).

Oficiální export	505.0	Korigovaný export	982.6
Oficiální import:	4326.9	Korigovaný import	2873.9
Oficiální saldo:	-3821.9	Korigované saldo	-1891.4

Tabulka č. 1 - Oficiální údaje a dopočty – dopady na reálné saldo obchodu s ČLR (údaje v mil. Eur, simulace pro rok 2007)

Celkově se tedy velikost ani dynamika českého salda obchodu s Čínou nezdá být v mezinárodním srovnání nijak mimořádná. Dovozy z Číny se dokonce zdají být velmi důležité pro schopnost exportovat na trhy EU. V situaci, kdy ČR dosahuje celkového přebytku obchodní bilance není nutné pokládat deficit obchodu s Čínou za makroekonomický problém.

Role Číny v českých exportech: normální či abnormální?

V podstatě existují dva způsoby, jak zhodnotit, zda je teritoriální struktura obchodu patologický (tj. např. příliš europocentrický). Tím prvním je prostá komparace role jednotlivých zemí v obchodu podobných ekonomik, tím druhým je porovnání existující struktury obchodu se spolehlivým teoretickým modelem zahraničního obchodu.

Pokud jde o první možnost, platí, že s výjimkou Slovenska jsou na tom ale všechny Visegradské země ve vztahu k Číně velmi podobně, a to jak z hlediska salda vzájemného obchodu, tak z hlediska podílu ČLR na exportech těchto ekonomik (viz příloha č. 5).

Druhá přístup je založen na aplikaci tzv. gravitačního modelu zahraničního obchodu¹³. Tento přístup nám umožní nejen lépe zohlednit např. dopady rozdílů v geografické poloze jednotlivých zemí, ale také nám umožní statisticky otestovat vliv jednotlivých faktorů (vyspělost obchodního partnera, role vzdálenosti, institucionálních rozdílů, měnových faktorů).

Výsledky pro ČR jsou velmi zajímavé. Pokud se pokusíme o odhad gravitačního modelu (viz příloha č. 7), dostáváme výsledky, které jsou ve velmi dobré shodě s teoretickými predikcemi. Jinými slovy, současná česká struktura zahraničního obchodu se zdá být vcelku přirozenou adaptací na pozici ČR v Evropě. Pokles podílu mimoevropských

¹³ Jde o přístup s dlouhou tradicí. Původně se jednalo o ryze empirický pohled – viz např. Tinbergen (1962), ze současného pohledu je však gravitační vztah nejen slušně ukotven v ekonomické teorii, ale jde navíc o jeden z mála modelů mezinárodního obchodu, který má dostatečnou predikční sílu pro reálnou aplikaci. Více viz van Bergeijk & Brakman (2010).

teritorií v českých exportech, ke kterému reálně po roce 1989 došlo (viz data v příloze 3) byl tak spíše návratem k normálu.¹⁴

Toto je závěr s velmi důležitými důsledky nejen pro obchod s Čínou, ale se všemi prioritními zeměmi z Exportní strategie:

- i) Je-li současná struktura obchodu rovnovážná a přirozená, změnit tuto strukturu rychle nebude jednoduché. Hrozí zde riziko, že za cenu velkých investic dosáhneme jen malých reálných změn. I pokud se adaptace bude dařit, půjde o velmi dlouhodobý proces.
- ii) Role Číny v českých exportech poroste sama (byť pomalu) s pokračujícími reformami v Číně a s rostoucím podílem Číny na světovém HDP.

Dlouhodobý charakter a pomalé tempo, kterým jsme schopni strukturu obchodu měnit znamená, že máme-li ambice exportovat v budoucnost více do Číny, měli bychom se zaměřit na sektory, které budou pro Čínu atraktivní právě v delším časovém horizontu. Je tedy vhodné vycházet při volbě cílových sektorů z čínských materiálů o očekávaných strukturálních změnách čínské ekonomiky.

Gravitační model nám umožňuje ještě více, např. otestovat, zda jsou dosahované výsledky v obchodu s Čínou horší, než by odpovídalo průměrným obchodním vztahům se zbývajícími 176 obchodními partnery v našich datech. Můžeme tak otestovat, zda se obchod s Čínou nějak výrazně liší (např. v důsledku nepříznivých dopadů chladných politických vztahů na ekonomickou spolupráci). Výsledky jsou překvapivé – podle našich odhadů gravitačního modelu pro české exporty (příloha č. 7) se vztahy s Čínou ničím hmatatelným neliší od průměrných vztahů s jinými zeměmi. To by implikovalo zajímavý výsledek – i když by měly mít dle obecných očekávání chladnější politické vztahy negativní dopad na české exporty, reálně se v datech tento efekt nedaří prokázat. Zdá se tedy, že větší roli stále ještě hrají jiné faktory (kulturní a geografická vzdálenost trhu, nedostatečné zkušenosti a motivace českých firem). Toto by tedy také měly být faktory, na které bychom se měli zaměřit, pokud chceme v Číně uspět. Musíme zlepšit kvalitu informací o čínských trzích a vybavit české firmy dostatečnými znalostmi, aby se k vlastnímu jednání o uzavření obchodních kontraktů vůbec propracovaly.

Tyto relativně skeptické závěry podporují i předběžné výsledky dalšího typu simulace. Pokud se pokusíme vyhodnotit, jaký dopad by mohla mít výrazná liberalizace obchodních vztahů s Čínou (např. ve formě dohody o zóně volného obchodu podle vzoru dohody s Koreou), zjistíme, že na bázi současných vztahů (a dat) jsou očekávané dopady takového hypotetického kroku sice pozitivní, ale velmi malé.

Překonat zaměření českých firem na obchod s evropskými partnery bude tedy úkolem dlouhodobým a sisyfovským .

---

¹⁴ Ke stejnému výsledku sofistikovanějším způsobem dospívají i Bussiere, Fidrmuc & Schnatz (2008).

Shrnutí: Kudy do Číny a proč?

Čína bezesporu bude hrát ve světové ekonomice stále výraznější roli a je pravděpodobné, že se opět stane největší světovou ekonomikou. Není však jasné, jak dlouho dokáže udržet současná vysoká tempa růstu - zejména s ohledem na demografickou situaci, nedokončené finanční reformy a přetrvávající závislost na exportní poptávce. K přechodu k nižším tempům růstu může dojít již relativně brzy. Čínská makroekonomická data je v rámci možností diktovaných charakterem a velikostí ekonomiky možné pokládat za relativně spolehlivá. Překvapivě problematická je kvalita dat o vzájemném obchodu, zejména z důvodu nepřesností v zaznamenávání finálního určení zboží.

Český obchod s Čínou se nezdá být kvalitativně na jiné úrovni než obchod jiných menších zemí v našem regionu. Zdánlivě výrazně lepší výsledky Slovenska jsou způsobeny situací v oblasti vývozu automobilů a nesouvisejí s rozdílnou kvalitou vztahů s ČLR či čínským vedením. Pro český obchod s Čínou je typická významná role nepřímých vztahů: (i) české výrobky/polotovary, které reálně končí v Číně jako součást německých exportů, (ii) dovozy z Číny se naopak stávají součástí českých vývozu na trhy EU. I po započtení odhadnutého vlivu těchto nepřímých vztahů zůstává české saldo obchodu s Čínou záporné, s ohledem na celkově kladné saldo české obchodní bilance a na roli dovozu z Číny v českých exportech však obchodní vztahy s Čínou nepředstavují žádný makroekonomický problém.

Z pohledu gravitačního modelu českého zahraničního obchodu se zdá současná teritoriální struktura obchodu být vcelku logická a odpovídá geografické a historické pozici české ekonomiky. Teritoriální reorientaci zahraničního obchodu po roce 1989 je tak nutno chápat spíše jako návrat k přirozené struktuře obchodních vazeb, i když to v současné době pro ČR znamená značně velkou expozici vůči problémům EU/EMU. Jedná-li se o přirozený stav, pak hlubší změny zapojení ČR do mezinárodního obchodu budou vyžadovat velké náklady a budou mít spíše dlouhodobý charakter. Tento rys se dále zvyrazňuje, pokud vezmeme v úvahu specifika čínského trhu, kde úspěch vyžaduje dlouhodobou systematickou přípravu.

ČLR tedy pro ČR nepředstavuje pohodlné a pohotové řešení pro snížení současné závislosti na méně dynamických trzích EU/EMU, přesto je však zemí, kterou ČR nemůže z dlouhodobého pohledu opomíjet – jak kvůli budoucím příležitostem, tak kvůli budoucím tlakům (např. v automobilovém průmyslu). ČR je přitom ve svérázné situaci, reálně se zapojuje do německých exportů do Číny, ale i přes historické tradice jsou současné české výrobky a značky v Číně známé jen málo. V této situaci odbourávání překážek obchodu sice působí pozitivně, ale reálný dopad je malý. V podstatě se tak nabízí tři vzájemně kompatibilní cesty, jak intenzitu obchodních vztahů postupně zlepšit:

- a) Stavět na současných nepřímých vztazích přes země EU. Zejména SRN má zatím v pronikání do ČLR řadu výhod (větší zdroje, podstatně snazší dostupnost odborníků na Čínu, reputaci, nižší kurzové riziko, dopravní spojení), takže se nabízí možnost podílet se na obchodu s Čínou přes subdodávky německým firmám. Postupně pak je možné přecházet k vyššímu stupni finalizace dodávek v rámci ČR. Ke snížení nákladů na obchod s Čínou může paradoxně přispět i přijetí eura (po jeho stabilizaci).
- b) Přímé snahy o úspěch v Číně vyžadují dobrou znalost tamějšího prostředí a ideálně i vytvoření lepšího zázemí ve formě většího vzájemného povědomí. ČR by se v této souvislosti měla snažit o maximální podporu spolupráce v oblasti vzdělávání (studentské výměny), k čemuž může využít i současnou iniciativu ČLR ve vztahu k zemím střední a východní Evropy.
- c) Investovat do výzkumu a vývoje v sektorech identifikovaných Čínou jako prioritní. Pouze tak budeme mít v dlouhodobém časovém horizontu šanci nabízet výrobky a služby, které budou pro ČLR zajímavé.

Použité zdroje

Studie:

Baldwin, R. & Taglioni, D. (2006). "Gravity for Dummies and Dummies for Gravity Equation," NBER Working Paper No. 12516.

van Bergeijk, P.A.G & Brakman, S. (eds.): The Gravity Model in International Trade: Advances and Applications. Cambridge University Press; 1 edition; 2010.

Brandt, L. & Zhu, X. (2010): Accounting for China's Growth. IZA discussion paper No. 4764, February 2010

Bussiere, M., Fidrmuc, J., Schnatz, B. (2008): EU Enlargement and Trade Integration: Lessons from a Gravity Model. Review of Development Economics, Volume 12, Issue 3, pages 562–576, August 2008

Deloitte (2011): Private company growth opportunities in China: Is it ever too late?

Eichengreen, B., Park, D., Shin, K. (2011). When fast growing economies slow down: international evidence and implications for China. NBER working paper 16919

Loschky, A. & Ritter, L. (2006). Import Content of Exports. In National Accounts and Economic Statistics - International Trade Statistics, Vol. 2006 of, [Paris]: Organisation for Economic Co-operation and Development, August 2006

MPO (2012): Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020

Semerák, V. (2011): "Obchod mezi ČR a ČLR – rozdíly v národních statistikách" in Němečková T. (ed.), Vzestup asijských zemí v mezinárodním obchodě, MUP Praha, 2011

Tinbergen, J. (1962): "Shaping the World Economy". New York: The Twentieth Century Fund, 1962

Tse, E. (2010): Is it too late to enter China? Harvard Business Review

Statistiky:

ČSÚ: databáze zahraničního obchodu (STAZO)

Eurostat: databáze zahraničního obchodu (COMEXT)

Statistické ročenky ČSSR a ČR (1988, 1996)

Světová banka: World Development Indicators (online databáze)

UN – COMTRADE: databáze zahraničního obchodu WTO – Trade Profiles

Přílohy:

1. Porovnání globálního významu Číny s ostatními hlavními teritorii:

Podíly v roce 2011 (%)	HND	Populace
EU (27)	25.9	7.2
USA	22.8	4.5
Japonsko	8.7	1.8
Brazílie	3.2	2.8
Rusko	2.2	2.0
Indie	2.6	17.8
Čína	10.0	19.3
Blízký východ a sev. Afrika	4.2	5.6
Jižní Asie	3.3	23.8
Subsaharská Afrika	1.7	12.6
Ostatní země	15.4	2.6
Svět	100.0	100.0

Zdroj: World Development Indicators

2. Exportní strategie ČR do r. 2020: prioritní a zájmové země

12 prioritních zemí:

- Brazílie,
- ČLR,
- Indie,
- Irák,
- Kazachstán,
- Mexiko,
- Ruská federace,
- Srbsko,
- Turecko,
- Ukrajina,
- USA,
- Vietnam.

25 zájmových zemí:

Angola, Argentina, Austrálie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Egypt, Etiopie, Chile, Ghana, Chorvatsko, Izrael, Japonsko, JAR, Kanada, Kolumbie, Maroko, Moldavsko, Nigérie, Norsko, Peru, Senegal, Singapur, SAE, Švýcarsko a Thajsko.

Zdroj: MPO - Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020

3. Vývoj role Číny a dalších asijských trhů v českém zahraničním obchodu (historický vývoj)

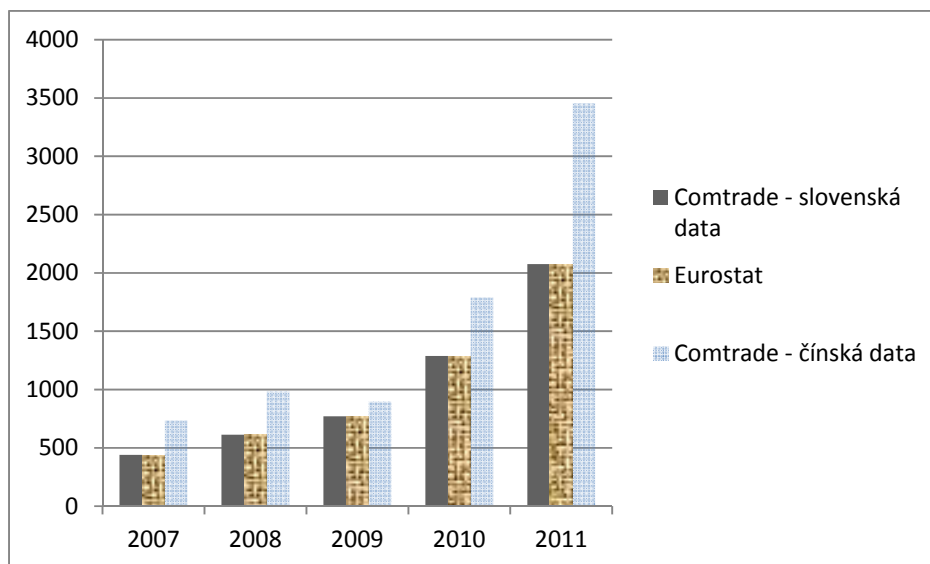
	1975*	1980	1985	1990	1995	2000**	2005**	2010**
Čína	0.83	0.64	1.84	2.18	0.50	0.23	0.38	0.92
Indie	0.72	0.49	0.65	1.75	0.45	0.27	0.34	0.60
Japonsko	0.25	0.41	0.41	0.87	0.50	0.40	0.42	0.40
Vietnam	0.24	0.30	0.30	0.13	0.07	0.04	0.02	0.05
Mongolsko	0.16	0.19	0.14	0.13	0.08	0.02	0.01	0.01
KLDR	0.14	0.05	0.17	0.18	0.02	0.01	0.00	0.00
Korea	0.00	0.00	0.00	0.09	0.21	0.19	0.12	0.20

Zdroj: Statistické ročenky ČSSR (1988)*, ČR (1996), STAZO**

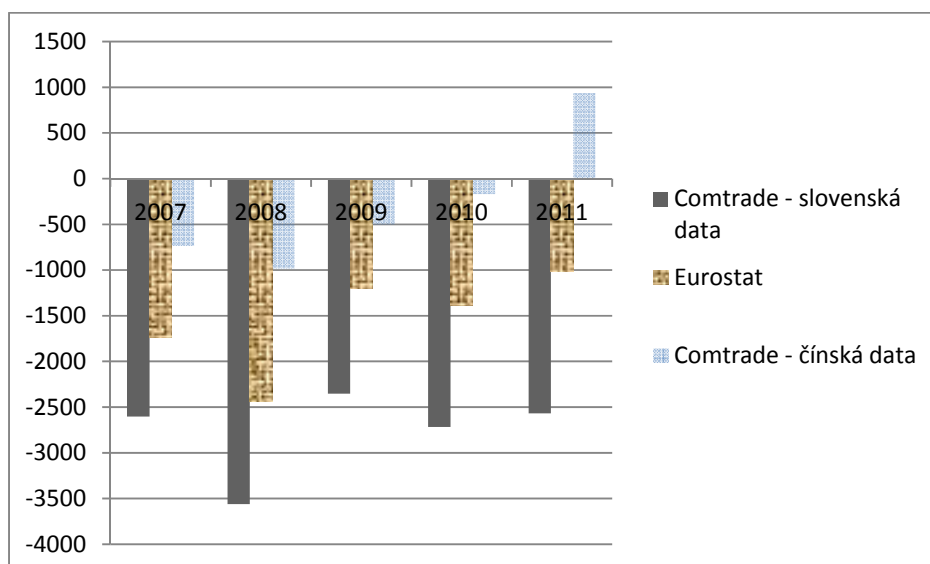
Data byla převzata tak, jak byla publikována (tj. bez dalšího zohlednění změn stat. metodiky)

4. Slovenský obchod s Čínou (obchod zbožím, mil. USD)

Vývoj slovenského exportu do ČLR (2007-2011)

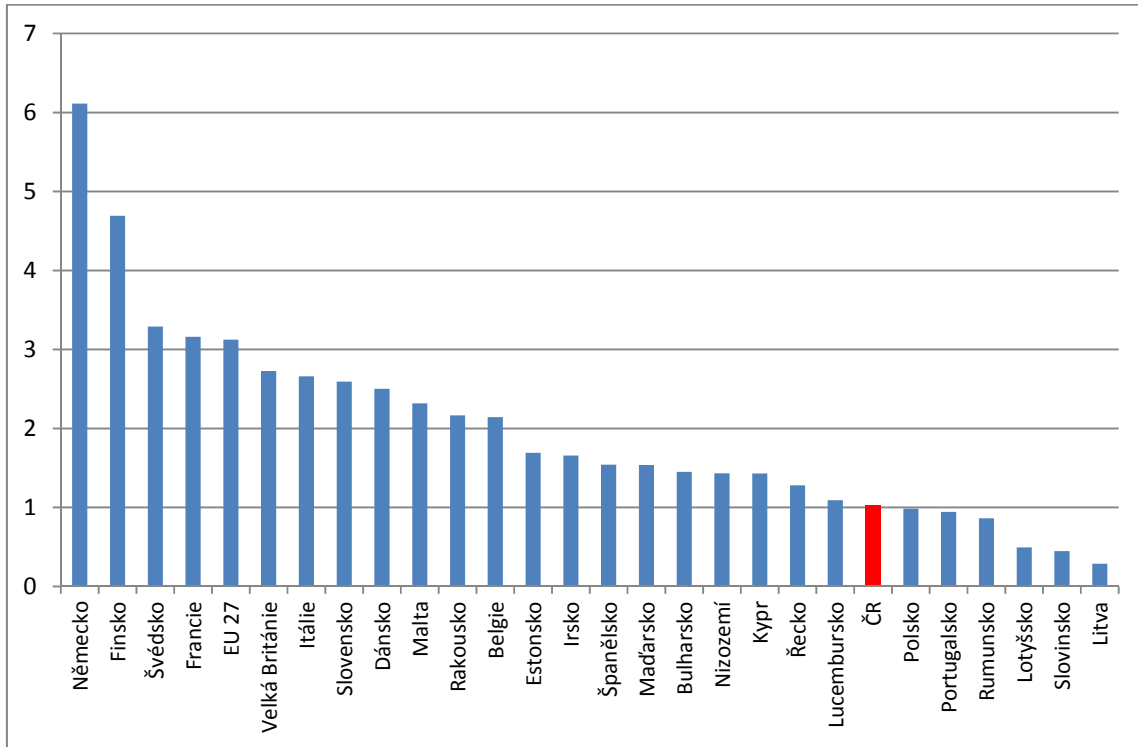

Bilance obchodu SR-ČLR (2007-2011)

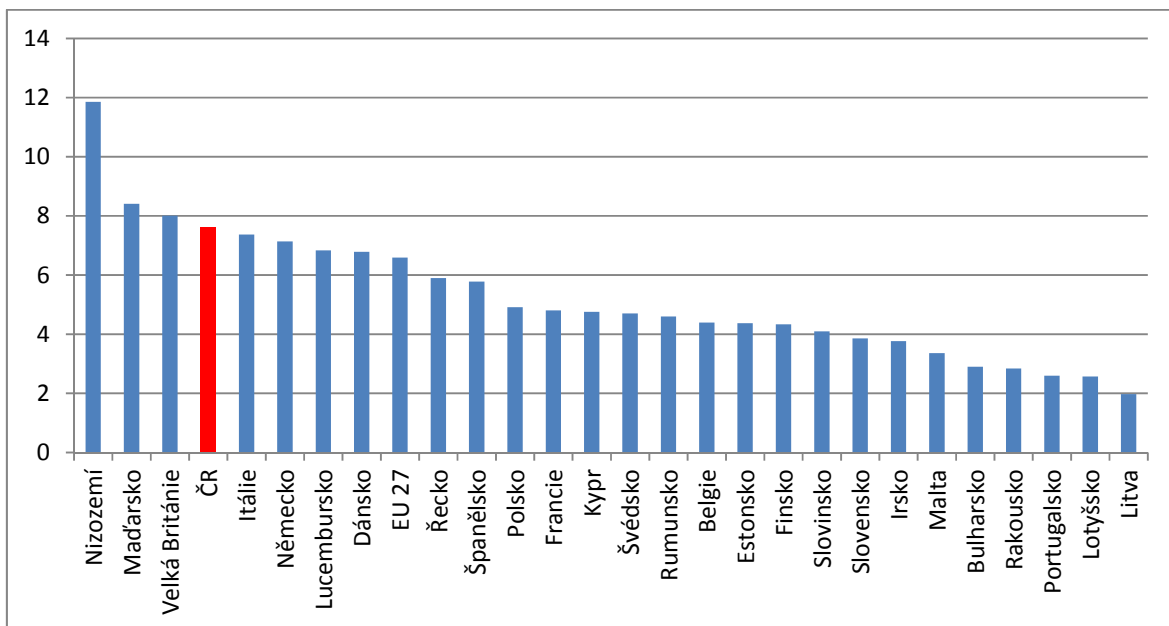

5. Podíl Číny na exportech a importech evropských zemí (2011, Eurostat, %).

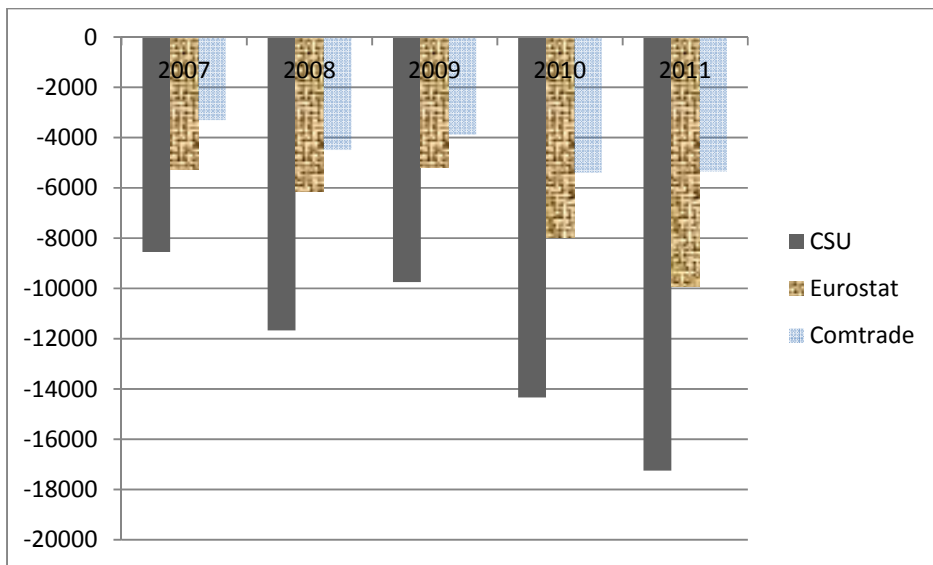
Role ČLR v exportech

Role ČLR v importech

6. **Rozdíly v obchodních statistikách** – bilance českého obchodu s Čínou 2007-2011, mil. USD

7. Gravitační model pro ČR, výsledky

Data použitá v modelu: 177 obchodních partnerů ČR v období 1995-2009

Zdroje dat: Eurostat (export, import, HDP ČR), IMF (HDP partnerských zemí, populace), CEPII (vzdálenost), WTO & UNCTAD (obchodní bariéry)

S výjimkou kvalitativních a dummy proměnných jsou ostatní proměnné ve formě logaritmů, tj. koeficienty je možno interpretovat jako elasticity. V tabulce nejsou reportovány koeficienty časových dummy proměnných, které byly v modelu také zahrnuty.

S ohledem na výsledky Hausmanova testu, Breusch-Paganova testu a zájem o výsledky proměnných, které jsou pro jednotlivé země neměnné v čase, byl odhad založen na random effects specifikaci. Čísla v závorkách informují o standardních chybách, hvězdičky označují koeficienty, které jsou statisticky významně odlišné od 0.

	Základní verze	Rozšířená verze
	$\ln X_{it}$	$\ln X_{it}$
Konstanta	- 8.153*** (2.095)	-6.742*** (1.351)
$\ln Y_{it}$ (HDP obch. partnera)	1.068*** (0.039)	0.937*** (0.065)
$\ln Y^{CR}_t$ (český HDP)	0.948*** (0.173)	0.889*** (0.110)
$\ln d_i$ (vzdálenost)	-1.506*** (0.012)	-1.539*** (0.106)
Slovensko	1.949* (1.133)	2.208* (1.134)
Čína	-0.733 (1.129)	-0.777 (1.133)
$\ln L_{it}$ (populace)	---	0.128* (0.069)
$\ln ERDI_{it}$		-0.581*** (0.098)
CU_FTA (dummy pro FTA)	---	0.047 (0.119)
EU_EEA (EEA dummy)	---	-0.051 (0.183)
Bus (business environment)	---	0.005*** (0.002)
Gov (government effic.)	---	0.008 (0.002)
C_{it} (měnové faktory)	---	0.210 (0.092)

8. Výsledky CGE simulace dopadů liberalizace obchodu ČR s Čínou

Simulace je založena na databázi GTAP v. 7

Struktura modelu:

- 12 regionů světové ekonomiky (ČR, zbytek EU+EFTA, východní Evropa, Afrika + Blízký východ, jižní Asie, jihovýchodní Asie, východní Asie, Čína, NAFTA, jižní Amerika, zbytek světa)
- 10 sektorů ekonomiky (separátní sektor pro výrobu automobilů a jiných dopravních prostředků)

Modelovaný scénář:

- Vytvoření zóny volného obchodu (FTA) ve formě odbourání tarifních bariér na všechny kategorie výrobků mezi EU a Čínou.

Výsledky je nutno chápat jako velmi přibližný odhad s ohledem na míru agregace dat a na velmi zjednošenou strukturu předpokládané liberalizace.

	Hypotetické dopady zóny volného obchodu EU-Čína
Dopad na český HDP (%)	0.04
Dopad na český export (%)	0.04
Dopady na obchodní bilanci ČR (mil. USD)	0.12
Dopady na obchodní bilanci ČLR (mil. USD)	-1066

© Vilém Semerák

Vydal a vytiskl Národohospodářský ústav AVČR, v.v.i., Politických vězňů 7, 11121 Praha 1.

Elektronická verze této publikace je k dispozici na http://idea.cerge-ei.cz/documents/studie_2012_06.pdf

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autora a nikoli oficiální stanoviska Národohospodářského ústavu AVČR, v.v.i., či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).